

Carmen Timoc

De la zeii păgâni la creștinism. Interferențe spirituale

Expoziția tematică *De la zeii păgâni la creștinism* a fost organizată cu ocazia colocviului internațional „Africa romană și provinciile dunărene”, care a avut loc în perioada 29-30 iunie 2019: https://www.academia.edu/35612854/Africa_and_the_Danubian_Provinces_of_the_Roman_Empire și pentru a satisface segmentul de public care este interesat de arheologie, istorie a religiilor și nu în ultimul rând magie și misticism. Piesele au fost alese de cei 2 curatori care au gândit proiectul hibrid: expoziție tematică și conferință în așa fel încât ele să fie cât mai reprezentative și mai ușor de înțeles mesajul lor sacru. Bineînțeles că pentru o asemenea abordare tematică, de nișă s-a căutat pe lângă expunerea unor piese valoroase din patrimoniul propriu și aducerea unor obiecte celebre de la câteva muzee din țară care au fost deschise la cooperare: Muzeul Civilizației Dacice și Romane din Deva, Muzeul Regiunii Porțile de Fier Drobeta Turnu-Severin, Muzeul județean de Istorie Buzău și Muzeul de Istorie și Artă Zalău.

Încă din prima sală a expoziției s-a pus accentul pe corelarea obiectelor de cult sau a celor utilizate în cadrul cultelor private sau publice pe sacralitatea spațiului pe care îl deserveau. Importanța luminii a fumului dat de tămâie sau alte substanțe puternic mirositoare în cadrul ritualului religios a fost foarte important în antichitatea păgână, dar și în epoca creștină, între cele două lumi existând multe paralele evolutive. Fiind totuși perioada clasică romană o perioadă a prigoanei creștine simbolurile care pot fi puse în legătură cu primii creștini sunt mai puțin vizibile și adesea sunt ascunse neinițiaților. Este totuși subliniată contribuția cultelor egiptene la bazele dogmatice ale paleocreștinismului, cultul lui Isis și Serapis fiind foarte răspândit pe tot cuprinsul Imperiului Roman și se menține până târziu, tocmai datorită aceleași idei religioase.

Ca orice expoziție tematică care se respectă autorii au pregătit și un catalog explicit al exponatelor cu o foarte frumoasă punere în temă realizată de conf. dr. Dan Ruscu, de la Facultatea de Teologie Greco-Catolică din cadrul Universității Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca, colaborator în cadrul acestui proiect.

Catalogul vine și o surpriză specială pentru public, oferind pentru cele mai reprezentative piese o imagine 3D, care poate fi descărcată cu un cititor de cod QR

care însoțește ilustrația. Textul catalogului este lesne de urmărit și structural adaptat după standardele ce guvernează în acest domeniu: sistemul de catalogare CSIR (*Corpus Signorum Imperii Romani*).

Ca și conținut se vede atât în cadrul expoziției cât și în cadrul catalogului că istoria trecerii de la zeii păgâni la creștinism a fost marcată de câteva transformări esențiale date de legi și tradiții în domeniul religios al Imperiului Roman. Aceste treceri sunt vizibile prin distribuția materialului în săli și în catalog pe capitole distincte: I. Zeii păgâni; II. Zeii egiptene; III. Primele semne ale creștinismului; IV. Creștinismul triumfător.

Un loc aparte îl ocupă în cadrul expoziției problema simbolică a crucii, care și ea este marcată de transformările spirituale din viața Imperiului Roman, dar și a cultelor și ritualurilor funerare, credința în viața de dincolo, vrăjitorie și magie.

Expoziția în sine chiar dacă nu a avut în cuprinsul ei foarte multe piese, toate însă sunt niște rarități deosebite și ajută la mai buna înțelegere a frământărilor spirituale prin care a trecut societatea omenească la un moment dat, când statul roman și zeii păgâni nu le mai oferea siguranța și speranța într-un viitor mai bun. Creștinismul vine și se impune ca o religie salvatoare care absoarbe tot ce este bun și util de la alte culte religioase ale vremii și oferă unitate și universalitate lumii greco-romane care este mult încercată moral și material în anii de sfârșit ai antichității de lupte interne și atacuri barbare, externe.